

Utrikesutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och ikraftsättande av överenskommelsen med Namibia om förvärvsarbete för familjemedlemmar till anställda vid diplomatiska och konsulära beskickningar samt representationer vid internationella mellanstatliga organisationer

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och ikraftsättande av överenskommelsen med Namibia om förvärvsarbete för familjemedlemmar till anställda vid diplomatiska och konsulära beskickningar samt representationer vid internationella mellanstatliga organisationer (RP 12/2022 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningsråd Katja Fokin, utrikesministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner överenskommelsen mellan Finland och Namibia om förvärvsarbete för familjemedlemmar till anställda vid diplomatiska och konsulära beskickningar samt representationer vid internationella mellanstatliga organisationer och lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen.

I många länder är det i princip möjligt för makar till beskickningspersonal att förvärvsarbeta, men det förutsätts då att man avstår från sin diplomatiska status och immunitet, om det inte ingår en separat överenskommelse mellan regeringarna om villkoren för förvärvsarbetet. I de ovan avsedda överenskommelserna om familjemedlemmar och makar regleras villkoren för förvärvsarbete, tillståndsförfarandet och den förvärvsarbetande familjemedlemmens status närmare. När det gäller förvärvsarbete som utövas med stöd av överenskommelserna tillämpas den mottagande statens bestämmelser om beskattning och social trygghet. Den mottagande statens nationella lagstiftning tillämpas på förvärvsarbetet.

Familjemedlemmar och makar som förvärvsarbetar i Finland med stöd av en överenskommelse om familjemedlemmar och makar har rätt till uppehållstillstånd för arbetstagare utan prövning av tillgången på arbetskraft. Det handlar dock endast om ett begränsat antal personer.

Betänkande UtUB 3/2022 rd

Överenskommelsen mellan Finland och Namibia träder i kraft första dagen i andra månaden efter att den senare underrättelsen om slutförande av de interna förfaranden som ikraftträdandet av överenskommelsen förutsätter har tagits emot. I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen. Lagen avses träda i kraft samtidigt som avtalet träder i kraft, vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) De bilaterala överenskommelserna om förvärvsarbete för familjemedlemmar till anställda vid diplomatiska och konsulära beskickningar eller representationer vid internationella organisationer (överenskommelse om familjemedlemmar och makar) syftar till att underlätta familjemedlemmars och makars förvärvsarbete i stationeringslandet utan att de ska behöva avstå från sin diplomatstatus i de fall, där detta enligt praxis i den mottagande staten annars är ett villkor för förvärvsarbete. I allmänhet anses det att Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser (FördrS 3 och 4/1970) inte hindrar en familjemedlem till en diplomat eller en utsänd tjänsteman från att förvärvsarbete i stationeringslandet, men vissa stater kräver som villkor för förvärvsarbete en så kallad överenskommelse om familjemedlemmar och makar som närmare reglerar förutsättningarna för arbete, tillståndsförfarandet och den förvärvsarbetande familjemedlemmens status. När det gäller förvärvsarbete som utövas med stöd av överenskommelserna tillämpas den mottagande statens bestämmelser om beskattning och social trygghet. Den mottagande statens nationella lagstiftning tillämpas på förvärvsarbetet.

(2) Finland har gällande överenskommelser om familjemedlemmar och makar med Kanada (FördrS 12/1989), Storbritannien (FördrS 24/1990), Amerikas förenta stater (FördrS 13/1996), Ungern (FördrS 20/2003), Chile (FördrS 85/2005), Serbien (FördrS 30 och 31/2016), Vietnam (FördrS 34 och 35/2016), Israel (FördrS 40 och 41/2016), Argentina (FördrS 56 och 57/2016), Sydafrika (FördrS 2 och 3/2018), Colombia (FördrS 8 och 9/2019), Peru (FördrS 10 och 11/2019), Indien (FördrS 13 och 14/2019) och Brasilien (FördrS 16 och 17/2019). Det finns skillnader i överenskommelsernas bestämmelser till exempel med avseende på definitionen av familjemedlemmar som omfattas av överenskommelsen, men i stora drag är de överensstämmande. Överenskommelserna har ingåtts på reciprocitetsbasis för att ge familjemedlemmar till beskickningspersonal ett allmänt tillstånd för förvärvsarbete i den mottagande staten. I Finland innebär detta att Migrationsverket på ansökan utan prövning av tillgången på arbetskraft beviljar en familjemedlem det tillstånd som behövs för att ta emot ett arbete. Det handlar i praktiken om endast ett begränsat antal personer.

(3) Enligt utredning till utrikesutskottet finns det alltså ett behov av nya överenskommelser om familjemedlemmar och makar. I många länder är det i princip möjligt för makar till beskickningspersonal att förvärvsarbete, men under förutsättning att man avstår från sin diplomatstatus och immunitet, om det inte ingås en överenskommelse. Utskottet anser att det är motiverat att utrikesministeriet har gått in för att påverka sysselsättningen för makarna till dem som arbetar vid beskickningar i utlandet. Överenskommelser om familjemedlemmar och makar främjar också uppnåendet av målen i jämställdhetslagen och diskrimineringslagen. Makens möjligheter till förvärvsarbete under en utlandsstationering inverkar betydligt på tjänstemännens förutsättningar att

Betänkande UtUB 3/2022 rd

flytta över till utlandsrepresentationen. Överenskommelser om familjemedlemmar och makar är ett effektivt sätt att underlätta makarnas möjligheter att få förvärvsarbete i stationeringslandet. Överenskommelserna har betydelse också med tanke på individens rättsskydd. Enligt den utredning som utskottet fått rekommenderas det inte att man helt avstår från diplomatstatus för att göra det möjligt för makar till beskickningspersonalen att få arbete.

(4) Utrikesutskottet konstaterar att överenskommelserna om familjemedlemmar och makar inte bara underlättar förvärvsarbete för familjemedlemmar till diplomater som arbetar i Finland utan också minskar de relevanta myndigheternas (utrikesministeriet, arbets- och näringsbyråerna, Migrationsverket) rådgivnings- och utredningsarbete. Vad avser fördragsstaterna beräknas det att frånvaron av prövning av tillgången på arbetskraft minskar myndigheternas arbete och gör tillståndshandläggningen smidigare. Å andra sidan bedöms överenskommelserna underlätta behovet hos Finlands beskickningspersonal utomlands att i enskilda fall utreda förutsättningarna för arbete.

(5) Enligt utredning till utrikesutskottet inverkar överenskommelserna om familjemedlemmar och makar på enskilda personers sysselsättning i Finland och/eller i avtalsstaterna. De gällande överenskommelserna har sedan 1990-talet tillämpats på några tiotals personer som förvärvsarbetar i Finland.

(6) Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar, men med de kommentarer som framgår av betänkandet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner överenskommelsen i proposition RP 12/2022 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 12/2022 rd utan ändringar.

Betänkande UtUB 3/2022 rd

Helsingfors 23.3.2022

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Erkki Tuomioja sd
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Johannes Koskinen sd
medlem Jouni Ovaska cent
medlem Tom Packalén saf
medlem Jaana Pelkonen saml
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Jussi Saramo vänst
medlem Ville Tavio saf
medlem Elina Valtonen saml
medlem Anu Vehviläinen cent
medlem Anne-Mari Virolainen saml
ersättare Toimi Kankaanniemi saf
ersättare Sakari Puisto saf.

Sekreterare var

utskottsråd Jonna Laurmaa.